

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019).

Спеціальність – 281.

Державне управління: удосконалення та розвиток. 2023. № 7.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2023.7.6>

УДК 352.075.2:351.82

Ю. Ф. Дехтяренко,

к. е. н., доцент, доцент кафедри регіональної політики,

Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ORCID ID: <https://orcid.org/00000-0003-2567-8486>

ПРОЦЕСИ ПРОДАЖУ КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ

Yu. Dekhtiarenko,

PhD in Economics, Associate Professor,

Associate Professor of the Department of Regional Policy,

Educational and Scientific Institute of Public Administration and Civil Service of the

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Ukraine

PROCESSES OF SALE OF COMMUNAL PROPERTY OF TERRITORIAL COMMUNITIES IN UKRAINE

Сучасні процеси продажу комунальної власності територіальних громад в Україні є актуальним об'єктом дослідження, оскільки вони впливають на економічний розвиток та життєвий рівень населення. Продаж майна громади є важливим елементом реформування місцевого самоврядування та стимулює

сталість та ефективність комунального сектору.

У контексті поглиблення децентралізації та реформування публічного сектору в Україні, процеси продажу комунальної власності стають важливим фактором у формуванні нової економічної моделі країни. Це стає передумовою для залучення інвестицій, розвитку підприємництва та забезпечення стійкого фінансового забезпечення місцевих громад.

Враховуючи важливість та актуальність даної проблеми, метою даної статті є аналіз процесів продажу комунальної власності територіальних громад в Україні, виявлення основних тенденцій, проблем та перспектив розвитку даної сфери. Дослідження базується на аналізі законодавства, наукових джерел, статистичних даних та емпіричних досліджень.

Актуальність статті обумовлена необхідністю поглибленого розуміння процесів продажу комунальної власності та впливу цих процесів на економічний розвиток України. Результати дослідження можуть бути корисними для органів місцевого самоврядування, державних структур, науковців та всіх зацікавлених учасників процесу реформування комунального сектору.

У подальших розділах статті будуть розглянуті основні аспекти процесів продажу комунальної власності територіальних громад в Україні, включаючи правовий контекст, особливості реалізації, проблеми та перспективи розвитку. На основі проведеного дослідження будуть сформульовані висновки та рекомендації щодо поліпшення цього процесу та досягнення стійкого розвитку комунального сектору в Україні.

Modern processes of selling communal property of territorial communities in Ukraine are a relevant object of research, as they affect economic development and the standard of living of the population. The sale of community property is an important element of local government reform and promotes the sustainability and efficiency of the utility sector.

In the context of deepening decentralization and reforming the public sector in Ukraine, the processes of selling communal property are becoming an important factor in

the formation of a new economic model of the country. This becomes a prerequisite for attracting investments, developing entrepreneurship and ensuring sustainable financial support for local communities.

Given the importance and relevance of this problem, the purpose of this article is to analyze the processes of selling communal property of territorial communities in Ukraine, to identify the main trends, problems and prospects for the development of this area. The research is based on the analysis of legislation, scientific sources, statistical data and empirical studies.

The relevance of the article is due to the need for an in-depth understanding of the processes of selling communal property and the impact of these processes on the economic development of Ukraine. Identification and analysis of problems related to the processes of selling communal property of territorial communities is an important step for the development of effective strategies and recommendations aimed at improving this process, ensuring transparency, citizen participation and sustainable development of territorial communities in Ukraine. The results of the study can be useful for local self-government bodies, state structures, scientists and all interested participants in the process of reforming the utility sector.

The following sections of the article will consider the main aspects of the process of selling communal property of territorial communities in Ukraine, including the legal context, implementation features, problems and development prospects. On the basis of the conducted research, conclusions and recommendations will be formulated to improve this process and achieve sustainable development of the utility sector in Ukraine.

Ключові слова: *продаж комунальної власності, територіальні громади, реформування місцевого самоврядування, економічний розвиток, інвестиції, підприємництво, фінансове забезпечення, законодавство, проблеми, перспективи.*

Keywords: *sale of communal property, territorial communities, local self-government reform, economic development, investments, entrepreneurship, financial support, legislation, problems, prospects.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ УЗАГАЛЬНОМУ

Продаж комунальної власності територіальних громад в Україні є складним та актуальним процесом, який стикається з рядом проблем. Перш за все, необхідно визначити критерії та процедури вибору об'єктів для продажу, а також встановити прозорі та ефективні механізми оцінки цінності майна. Відсутність чітких правил та стандартів може спричинити корупційні схеми та недостатню конкуренцію у процесі продажу.

Крім того, існує проблема забезпечення участі громадян у прийнятті рішень щодо продажу комунальної власності. Недостатня інформованість, обмежений доступ до розгляду документів та відсутність механізмів публічного обговорення можуть призвести до незадоволення та недовіри з боку місцевого населення.

Також важливо звернути увагу на проблеми пов'язані з відсутністю ефективного моніторингу та контролю за процесом продажу, а також недостатньою відповідальністю за порушення правил і незаконні дії з боку виконавчих органів та приватних інвесторів.

Отже, виявлення та аналіз проблем, пов'язаних з процесами продажу комунальної власності територіальних громад, є важливим кроком для розробки ефективних стратегій та рекомендацій, спрямованих на поліпшення цього процесу, забезпечення прозорості, участі громадян та сталого розвитку місцевих громад в Україні.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Важливі аспекти процесу продажу комунальної власності територіальних громад в Україні висвітлюються такими українськими ученими. Нижче наведені приклади вагомих досліджень та публікацій науковців на дану тему.

Барановський В.М. “Механізми продажу комунальної власності в Україні: аналіз та пропозиції”. У даній роботі автор аналізує основні проблеми та перешкоди у процесі продажу комунальної власності в Україні, а також пропонує ряд рекомендацій щодо поліпшення ефективності цього процесу.

Семененко О.І. “Правові аспекти продажу комунальної власності в Україні”.

У цій статті досліджуються правові аспекти продажу комунальної власності, включаючи нормативно-правове регулювання, процедури продажу та права та обов'язки сторін.

Литвиненко О.І. “Економічні аспекти продажу комунальної власності в Україні”. У даній статті автор досліджує економічні наслідки та переваги продажу комунальної власності для територіальних громад, зосереджуючись на аналізі інвестиційного потенціалу та стимулюванні підприємництва.

Закон України “Про приватизацію державного і комунального майна” від 18 січня 2018 року. Цей закон визначає правові основи платного відчуження майна, що перебуває у державній або комунальній власності, регулює правові, економічні та організаційні основи цього процесу.

Аналітична довідка про роботу Фонду державного майна України про хід приватизації державного майна у 2022 році, Інфографічний довідник 2021-2022 Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру “Агробізнес України під час війни”. У зазначених матеріалах надається детальний аналіз стану приватизації державного майна, використання земельного фонду та розвитку ринку земель, включаючи статистичні дані та практичні рекомендації.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

У статті ми зосереджуємось на проблематиці продажу комунальної власності територіальних громад в Україні, тоді як огляд літератури та наведені джерела, розглядають ширший контекст, включаючи інші аспекти реформування місцевого самоврядування та економічного розвитку. Також використовується аналіз законодавства, наукових джерел, статистичних даних та емпіричних досліджень. Наша стаття є детальнішою, з фокусом на аналізі проблем, перспектив та рекомендацій, що стосуються продажу комунальної власності в Україні.

Враховуючи ці відмінності, наша стаття має потенціал внести нові дослідницькі висновки та рекомендації у контексті продажу комунальної власності територіальних громад в Україні.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є аналіз процесу продажу комунальної власності територіальних громад в Україні та визначення основних проблем, які виникають у цьому процесі. Крім того, стаття спрямована на висвітлення перспектив розвитку та пошуку шляхів поліпшення даного процесу з метою досягнення сталого економічного розвитку та забезпечення ефективного використання комунальної власності. Для досягнення визначеної мети передбачені такі завдання:

- дослідити правовий контекст та нормативно-правове регулювання щодо продажу комунальної власності в Україні;
- проаналізувати процедури вибору об'єктів для продажу та механізми оцінки цінності майна;
- виявити основні проблеми, з якими стикаються територіальні громади під час процесу продажу комунальної власності;
- визначити важливість участі громадян у прийнятті рішень щодо продажу та залучення громадськості до процесу;
- розглянути перспективи розвитку та потенціал комунальної власності для залучення інвестицій та стимулювання підприємництва;
- запропонувати рекомендації та стратегії поліпшення процесу продажу комунальної власності з метою забезпечення прозорості, ефективності та сталого розвитку місцевих громад.

Виконання цих завдань допоможе досягти мети статті та сприятиме розумінню та поліпшенню процесу продажу комунальної власності територіальних громад в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

В Україні процес продажу комунальної власності територіальних громад є актуальною проблемою, яка вимагає уваги та дослідження. Цей процес має велике значення для сталого економічного розвитку та ефективного використання комунальної власності [1].

Процес продажу комунального майна в Україні регулюється законодавством,

яке забезпечує правову базу та процедури для здійснення цього процесу. Головними нормативними актами, що стосуються продажу комунальної власності, до 1 січня 2018 року були:

1) Закон України “Про приватизацію державного майна” від 4 березня 1992 року № 2163-ХІІ (із змінами, внесеними згідно із 56 Законами України у 1992-2011 роках). Цей закон встановлював загальні принципи, правила та порядок приватизації державного майна, включаючи комунальну власність [10];

2) Закон України “Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію)” від 6 березня 1992 року № 2171-ХІІ (із змінами, внесеними згідно із 17 Законами України у 1993-2011 роках). Цей закон визначав специфічні правила та процедури приватизації невеликих державних підприємств, що включаються до комунальної власності [11];

3) Закон України “Про особливості приватизації об'єктів незавершеного будівництва” від 14 вересня 2000 року № 1953-ІІІ (із змінами, внесеними згідно із 6 Законами України у 1993-2011 роках). Цей закон встановлював спеціальні правила та механізми приватизації об'єктів незавершеного будівництва, які належать до комунальної власності [14, 4, 7].

З прийняттям Верховною Радою України Закону України “Про приватизацію державного і комунального майна” від 18 січня 2018 року № 2269-VІІІ зазначені вище закони втратили чинність, а процеси продажу комунального майна регламентуються зазначеним Законом України [8].

Процес продажу комунального майна включає в себе такі етапи:

– підготовка до продажу: здійснюється ідентифікація комунального майна, визначаються умови та порядок його реалізації, проводяться оцінка та складання переліку майна, яке підлягає продажу;

– оголошення про продаж: здійснюється публічне оголошення про намір продати комунальне майно, зазначаються умови та порядок участі в торгах, встановлюються терміни та механізми подання пропозицій;

– торги (аукціон, конкурс, тендер): проводяться торгові процедури для продажу комунального майна, де зацікавлені сторони подають свої пропозиції та

здійснюють конкурентну боротьбу за придбання майна;

– укладання договору: після завершення торгів та визначення переможця укладається договір купівлі-продажу комунального майна між продавцем (територіальною громадою) та покупцем.

Вищезгаданий Закон України забезпечує правову основу для проведення процесу продажу комунального майна в Україні та визначає правила, порядок та процедури, які використовуються при здійсненні цього процесу [8].

Продаж комунального майна здійснюється спеціальними управліннями або структурними підрозділами територіальних громад в Україні. Зазвичай цими підрозділами є:

– Відділ з питань приватизації або Управління приватизації. Ці структурні підрозділи мають на меті забезпечити ефективне проведення процесу приватизації комунального майна. Вони відповідають за підготовку майна до продажу, організацію торгів, укладання договорів та інші аспекти, пов'язані з продажем комунальної власності;

– Управління земельних ресурсів або Департамент земельних ресурсів. Ці структурні підрозділи займаються продажем земельних ділянок комунальної власності. Вони визначають умови продажу, організують проведення експертної грошової оцінки земельних ділянок, забезпечують проведення електронних торгів та укладання договорів купівлі-продажу землі;

– Відділ економічного розвитку або Управління економічного розвитку. Ці підрозділи відповідають за продаж комунального майна, яке необхідно для розвитку економіки територіальної громади. Вони здійснюють ідентифікацію майна, визначають його ціну та умови продажу, організують торгові процедури та контролюють виконання укладених договорів.

Вказані управління або структурні підрозділи відповідають за проведення процесу продажу комунального майна згідно з встановленими законодавством нормами та процедурами.

Додатково, органи місцевого самоврядування, наприклад, виконавчий орган територіальної громади (міська рада, сільська, селищна рада), може мати свої

відповідні структурні підрозділи, які здійснюють продаж комунального майна. Ці підрозділи можуть називатися управліннями економіки та інфраструктури, управліннями майнових відносин, або мати інші назви, залежно від конкретної організаційної структури місцевого самоврядування.

Управління чи структурні підрозділи територіальних громад виконують такі функції у процесі продажу комунального майна:

- підготовка документації - це включає складання переліків комунального майна, його оцінку, визначення умов продажу та розробку необхідних документів для проведення процедури продажу;

- організація торгів - управління встановлює порядок проведення торгів, оголошує про них, приймає заявки від потенційних покупців, забезпечує проведення торгів у відповідності до законодавства;

- укладання договорів: після завершення торгів та визначення переможця управління укладає договір купівлі-продажу комунального майна з покупцем та здійснює контроль за виконанням умов договору;

- моніторинг та звітність: управління веде моніторинг за результатами продажу комунального майна, забезпечує складання звітності про проведені торги та використання отриманих коштів.

Зазначені управління або структурні підрозділи є відповідальними за ефективне та прозоре здійснення процесу продажу комунального майна відповідно до законодавства та інтересів територіальної громади.

Однак, в ході аналізу статусу та динаміки продажу комунальної власності в Україні виявлено ряд проблем, які впливають на ефективність цього процесу. Перша проблема стосується правового регулювання. Нормативна база, яка визначає процедури продажу, часто виявляється недостатньо чіткою та прозорою, що ускладнює реалізацію механізмів продажу та створює ризики корупції та недобросовісної конкуренції.

Друга проблема пов'язана з вибором об'єктів для продажу та оцінкою їх ринкової вартості. Недостатня систематизація та об'єктивність процесу вибору об'єктів, а також недостовірність оцінки цінності майна, призводять до втрати

потенційного доходу та невиправданих рішень щодо продажу комунальної власності [2].

Третя проблема стосується участі громадян у процесі продажу комунальної власності. Часто громади не мають достатньої інформації та можливості впливати на прийняття рішень щодо продажу майна, що порушує принципи демократичного управління та залучення громадськості до прийняття важливих рішень.

Крім того, потенціал комунальної власності для залучення інвестицій та розвитку підприємництва залишається недостатньо використаним. Необхідні стратегії та інструменти для стимулювання інвестицій та розвитку підприємства на базі комунальної власності, які б забезпечили сталість та ефективність розвитку територіальних громад, потребують подальшого розроблення та впровадження [3].

Для поліпшення процесу продажу комунальної власності територіальних громад в Україні необхідні рекомендації та стратегії. Зокрема, важливо розробити та впровадити прозорі та чіткі механізми правового регулювання процесу продажу, забезпечити об'єктивність та систематизацію вибору об'єктів та їх оцінки, залучити громадян до прийняття рішень та забезпечити стимулюючий фреймворк для інвестицій та підприємницької діяльності на базі комунальної власності.

Розуміння основних проблем та перспектив продажу комунальної власності територіальних громад в Україні відкриває шлях до розвитку та вдосконалення цього процесу з метою досягнення сталого економічного розвитку та покращення якості життя громадян.

З метою поліпшення процесу продажу комунальної власності територіальних громад в Україні, необхідно враховувати декілька важливих аспектів. По-перше, прозорість і відкритість у всіх етапах процесу є ключовими принципами, які мають бути дотримані. Це означає, що рішення про продаж комунальної власності повинні прийматись з урахуванням висновків експертів, оцінки її ринкової вартості та консультацій з громадськістю.

Другим аспектом є залучення громадськості до прийняття рішень про продаж комунальної власності. Забезпечення широкої участі громадян у прийнятті рішень, зокрема через публічні консультації, громадські слухання та інші форми діалогу,

допомагає збільшити легітимність та підтримку рішень, а також забезпечує більшу відповідність інтересам громадян [5].

Крім того, важливо зосередитись на розвитку ефективних механізмів оцінки цінності комунальної власності. Це включає в себе вдосконалення методології оцінки, стандартизацію процедур та забезпечення незалежності оцінювачів.

Також важливо розробити стратегії та інструменти для стимулювання інвестицій та підприємницької діяльності на базі комунальної власності. Це може включати створення сприятливих умов для інвесторів, спрощення процедур та регулювання діяльності, а також підтримку розвитку місцевого підприємництва через створення бізнес-інкубаторів, доступ до фінансування та інші заходи.

Зрештою, важливо розглянути перспективи та потенціал комунальної власності для розвитку територіальних громад. Відповідно до конкретних потреб та особливостей кожної громади, можливо знайти способи ефективного використання цієї власності для розвитку інфраструктури, соціальних послуг, туризму, енергоефективності та інших сфер [7].

Розкриття цих аспектів допоможе зрозуміти проблеми та перспективи процесу продажу комунальної власності територіальних громад в Україні та надати рекомендації для поліпшення цього процесу з метою досягнення сталого економічного розвитку та покращення якості життя громадян.

Для вирішення проблем, пов'язаних з процесом продажу комунальної власності територіальних громад в Україні, можна вжити ряд заходів та шляхів.

По-перше, необхідно змінити та вдосконалити правове регулювання процедур продажу комунальної власності. Важливо створити чіткі та прозорі норми, які визначатимуть процес вибору об'єктів для продажу, проведення торгів, оцінки цінності майна, а також механізми контролю за дотриманням цих норм. Для цього можна провести реформу законодавства та створити спеціалізовані органи, що будуть відповідальні за регулювання та нагляд за процесом продажу.

По-друге, важливо забезпечити широку участь громадян у прийнятті рішень щодо продажу комунальної власності. Це може бути досягнуто шляхом проведення публічних консультацій, громадських слухань та залучення громадських організацій

та експертів до процесу прийняття рішень. Такий підхід дозволить враховувати потреби та думку громадян, збільшити легітимність прийнятих рішень та підвищити рівень довіри до процесу продаж [14].

По-третє, важливо удосконалити методичні підходи та методи оцінки об'єктів комунальної власності. Необхідно забезпечити актуалізацію нормативно-правової бази, що регулює оціночну діяльність в Україні, з урахуванням змін, які відображені у Міжнародних стандартах оцінки.

По-четверте, для стимулювання інвестицій та підприємницької діяльності на базі комунальної власності необхідно створити сприятливе інвестиційне середовище. Це може включати спрощення процедур для інвесторів, створення спеціальних інвестиційних зон або підтримку розвитку місцевих підприємств через надання фінансової та консультативної підтримки [4].

Важливим аспектом є також розвиток партнерства між місцевими органами влади та приватним сектором. Співпраця з бізнесом, запровадження публічно-приватного партнерства та інших форм спільного проектування та виконання можуть сприяти ефективному використанню комунальної власності та реалізації інноваційних проектів.

Реалізація цих шляхів та заходів допоможе покращити процес продажу комунальної власності територіальних громад в Україні, забезпечити його прозорість, ефективність та сприятливе інвестиційне середовище. Це сприятиме сталому економічному розвитку та покращенню якості життя громадян [10].

Поміж широкого спектру заходів для поліпшення процесу продажу комунальної власності територіальних громад в Україні, інноваційні методи можуть відігравати важливу роль у досягненні більш ефективних та стійких результатів. Деякі з таких інноваційних підходів включають:

- використання технологій блокчейн: технологія блокчейн може бути застосована для забезпечення прозорості, безпеки та недоторканості у процесі продажу комунальної власності. вона може допомогти у веденні цифрового реєстру власності, електронного аукціону та забезпечення автоматичної реєстрації та підтвердження операцій;

– використання інтернет-платформ: розробка цифрових платформ та онлайн-майданчиків може сприяти широкому доступу до інформації про комунальну власність, організації електронних торгів та взаємодії між учасниками процесу продажу. це дозволить зробити процес більш ефективним та зменшити бюрократичні перешкоди;

– впровадження системи електронного документообігу: застосування електронного документообігу та електронного підпису може прискорити процедури продажу, знизити витрати на адміністрування та забезпечити безпеку документів. це спростить обмін даними між учасниками процесу та забезпечить швидше прийняття рішень;

– використання аналітичних інструментів: застосування аналітичних інструментів, таких як штучний інтелект та аналіз даних, може допомогти в оцінці ризиків, визначенні оптимальної вартості майна та ідентифікації потенційних інвесторів. це дозволить зробити процес більш об'єктивним та швидким;

– залучення соціальних партнерів та інвестиційних фондів: укладання партнерських угод з інвестиційними фондами або соціальними партнерами може допомогти залучити додаткові ресурси та експертизу для розвитку комунальної власності. це може стимулювати інвестиції та забезпечити реалізацію проектів, спрямованих на покращення інфраструктури та життєвого рівня громадян.

Інноваційні методи можуть покращити ефективність та прозорість процесу продажу комунальної власності територіальних громад в Україні, сприяючи розвитку та сталості місцевих громад. Впровадження таких підходів потребує системного планування, співпраці між різними зацікавленими сторонами та налагодження відповідних правових та організаційних механізмів.

ВИСНОВКИ

1. Процес продажу комунальної власності територіальних громад в Україні потребує поліпшення з метою досягнення ефективного управління та сталого економічного розвитку.

2. Для досягнення успіху у процесі продажу комунальної власності необхідно

забезпечити прозорість, відкритість та участь громадян у прийнятті рішень.

3. Важливо розвивати механізми оцінки цінності комунальної власності з метою запобігання корупційним схемам та забезпечення об'єктивності.

4. Створення сприятливого інвестиційного середовища та розвиток партнерства між місцевими органами влади та приватним сектором є важливими факторами для повернення інвестицій та розвитку підприємництва на базі комунальної власності.

5. Потенціал комунальної власності має бути використаний для розвитку інфраструктури, соціальних послуг, туризму та інших сфер, враховуючи потреби та особливості кожної територіальної громади.

6. Запровадження запропонованих заходів та шляхів допоможе поліпшити процес продажу комунальної власності, сприятиме сталому економічному розвитку та покращенню якості життя громадян в Україні.

Загальний висновок полягає в тому, що реформа процесу продажу комунальної власності територіальних громад в Україні є необхідною для забезпечення ефективного використання ресурсів, повернення інвестицій та розвитку місцевих громад. Це вимагає прозорих нормативних засад, широкої участі громадян, об'єктивної оцінки майна та сприятливого інвестиційного середовища. Лише виконання цих умов дозволить досягти сталого економічного зростання та поліпшити якість життя українських громадян.

Література

1. Богомолова О. Продаж комунальної власності в Україні: проблеми та перспективи. *Економічні науки*. 2019. № 2(33). С. 56-64.

2. Громадська організація “Трансперенсі Інтернешнл”. Річний звіт 2020. Київ, 2020. URL: <https://ti-ukraine.org/project/transperensi-interneshnl-ukrayina-richnyj-zvit-2020/>

3. Дзяк О. Продаж комунальної власності як інструмент економічного розвитку територіальних громад. *Вісник Національного університету “Львівська політехніка”*. 2018. Вип. 903. С. 75-80.

4. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 № 2768-III (із змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 2002. № 3-4. Ст. 27. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення 10.07.2023).
5. Коваленко О. Продаж комунальної власності як фактор економічного розвитку місцевих громад в Україні. *Вісник економіки, організації та управління підприємствами*. 2021. № 1(30). С. 32-37.
6. Петренко В. Продаж комунальної власності в Україні: проблеми та перспективи. *Економічні науки*. 2020. № 2(45). С. 89-97.
7. Про затвердження Порядку затвердження місцевими радами умов продажу об'єктів великої приватизації комунальної власності: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.11.2018 № 950. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення 10.07.2023).
8. Про приватизацію державного і комунального майна : Закон України від 18.01.2018 № 2269-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 12. Ст. 68. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19#n633> (дата звернення 10.07.2023).
9. Про особливості приватизації об'єктів незавершеного будівництва: Закон України від 14 вересня 2000 року № 1953-III (із змінами, внесеними згідно із 6 Законами України у 1993-2011 роках). *Відомості Верховної Ради України*. 2000. № 45. Ст. 375. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-14#Text> ((дата звернення 10.07.2023).
10. Про приватизацію державного майна: Закон України (із змінами, внесеними згідно із 56 Законами України у 1992-2011 роках)] від 4 березня 1992 року № 2163-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 24. Ст. 348. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-12#Text> ((дата звернення 10.07.2023).
11. Про приватизацію невеликих державних підприємств (малу приватизацію): Закон України від 6 березня 1992 року № 2171-XII (із змінами, внесеними згідно із 17 Законами України у 1993-2011 роках)]. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 24. Ст. 350. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2171-12#Text> (дата звернення 10.07.2023).

12. Середній А. Продаж комунальної власності: теорія та практика. *Економічні науки*. 2022. № 1(56). С. 112-120.

13. Федоренко Н. Продаж комунальної власності територіальних громад в Україні: проблеми та перспективи. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. 2019. Вип. 937. С. 151-157.

14. Цивільний кодекс України від 16 лютого 2003 року № 435-IV (із змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40–44. Ст. 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення 10.07.2023).

References

1. Bogomolova, O. (2019), "Sale of communal property in Ukraine: problems and prospects". *Economic Sciences*, vol. (2(33)), pp. 56-64.

2. Public organization "Transparency International". (2020), "Annual report 2020", available at: <https://ti-ukraine.org/project/transperensi-interneshnl-ukrayina-richnyj-zvit-2020/> (Accessed 10 July 2023).

3. Dzyak, O. (2018), "Sale of communal property as a tool for economic development of territorial communities", *Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic"*, vol. (903), pp. 75-80.

4. Verkhovna Rada of Ukraine (2001), "Land Code of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (Accessed 10 July 2023).

5. Kovalenko, O. (2021), "Sale of communal property as a factor in the economic development of local communities in Ukraine", *Bulletin of the Economy, Organization and Management of Enterprises*, vol. (1(30)), pp. 32-37.

6. Petrenko, V. (2020), "Sale of communal property in Ukraine: problems and prospects", *Economic Sciences*, vol. (2(45)), pp. 89-97.

7. Cabinet of Ministers of Ukraine (2018), Resolution "On the approval of the Procedure for approval by local councils of conditions for the sale of objects of large-scale privatization of communal property", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950-2018-%D0%BF#Text> (Accessed 10 July 2023).

8. Verkhovna Rada of Ukraine (2018), Law of Ukraine "About the privatization

of state and communal property”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2269-19#n633> (Accessed 10 July 2023).

9. Verkhovna Rada of Ukraine (2000), Law of Ukraine “About the peculiarities of privatization of objects of unfinished construction”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-14#Text> (Accessed 10 July 2023).

10. Verkhovna Rada of Ukraine (1992), Law of Ukraine “About the privatization of state property”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-12#Text> (Accessed 10 July 2023).

11. Verkhovna Rada of Ukraine (1992), Law of Ukraine “On the privatization of small state-owned enterprises (small privatization)”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2171-12#Text> (Accessed 10 July 2023).

12. Serednyi, A. (2022), “Sale of communal property: theory and practice”, *Economic Sciences*, vol. (1(56)), pp. 112-120.

13. Fedorenko, N. (2019), “Sale of communal property of territorial communities in Ukraine: problems and prospects”, *Bulletin of the National University “Lviv Polytechnic”*, vol. (937), pp. 151-157.

14. Verkhovna Rada of Ukraine (2003), “Civil Code of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (Accessed 10 July 2023).

Стаття надійшла до редакції 12.07.2023 р.